

**STOCKHOLMS
STADSHUS AB**
En del av Stockholms stad

Sid. 1 (23)
2017-11-24

Verksamhetsplan 2018

Stockholm Vatten och Avfall

Stockholms Stadshus AB	Org.nr 556415-1727			
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	E-post
105 35 STOCKHOLM	Stadshuset, 3 tr.	08-508 290 00	08-509 290 80	info@stadshusab.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Analys av ekonomisk utveckling och verksamhetsförändringar	5
1. Ett Stockholm som håller samman	7
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	9
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	19
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	21

Sammanfattning

Ett Stockholm som håller samman. Stockholm Vatten och Avfall bidrar till målet genom att försörja Stockholm med ett hälsosamt och gott dricksvatten med hög kvalitet och tillgänglighet, avfallshanteringen sköts på ett effektivt sätt och avbrott i leveranserna åtgärdas snabbt. Ett flertal initiativ har påbörjats för att få en gemensam kundsyn och ett genomtänkt kundbemötande i en sammanhållen organisation för vatten, avlopp och avfall. Bolaget bidrar aktivt i planeringen för ett växande Stockholm genom sitt deltagande i stadens exploateringsprojekt och arbetar för att komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Ett klimatsmart Stockholm. Reningen av avloppsvatten sköts på ett klimatsmart sätt med värmeåtervinning av spillvattnet och en hög biogasproduktion. Det pågår en rad aktiviteter för att nå upp till målen inom miljöområdet, inte minst för att nå det högt uppsatta målet för matavfallsinsamling. Stockholm Vatten och Avfall driver projektet för Stockholms framtida avloppsrening (SFA), som kommer att ha stora positiva miljöeffekter genom bättre rening, mindre bräddningar samt mindre utsläpp av växthusgaser. Bolaget genomför en energikartläggning med åtgärdsförslag i enlighet med de nya lagkraven.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm. Stockholms taxor är idag bland de lägsta i landet. Taxorna kommer dock att öka under kommande år som en följd av stora kapacitets- och miljöinvesteringar i verksamheten. Stockholm Vatten och Avfall arbetar för en ökad helhetssyn och breddad kompetens inom sina ansvarsområden. Förnysetakten på VA-ledningsnätet planeras öka och ett flertal initiativ för kapacitetshöjande åtgärder och underhåll på verk och ledningsnät pågår.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm. Stockholm Vatten och Avfall arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare och arbetar aktivt med likabehandlingsfrågor samt en god arbetsmiljö. Bolaget är också aktivt i samarbete med andra delar av staden för att bidra till att fler stockholmare kommer i arbete. Vi ställer miljökrav vid alla upphandlingar där det är möjligt och relevant.

Strategisk planering

Stockholm Vatten och Avfall har i sitt strategi- och målarbete genomfört en analys avseende utmaningarna fram till 2040. De största utmaningarna som identifierats är befolkningsökningen, klimatets påverkan på våra system och omvärldens krav (t ex ny lagstiftning och förändrade gränsvärden). Dessa ligger till grund för den strategiska planen och bolagsmålen som återges under respektive fokusområde.

Arbetet med Stockholms Framtida Avloppsrening fortskrider och en utbyggnad och uppgradering av Henriksdals reningsverk pågår för att klara stadens snabba befolkningsökning.

För att nå stadens ambitionsnivå med målsättning att år 2020 samla in 60 procent av matavfallet till biologisk behandling finns en särskild projektorganisation på plats. Bolaget planerar även att uppföra en anläggning för mottagning, sortering och förbehandling av matavfall lokaliserad till stadens mark i anslutning till Högdalenverket. På grund av förseningar i detaljplanarbetet har tidplanen för sorterings- och matavfallsanläggningen förskjutits. Anläggningen kommer inte att ha full kapacitet förrän år 2022, vilket innebär att bolaget ser hinder i att nå delmålet för 2018.

Utifrån stadens vision och mål har Stockholm Vatten och Avfalls ledning under 2016 tagit fram ny verksamhetsidé, ny vision och nya övergripande mål för verksamheten. Styr- och målmodellen har också omarbetats i syfte att öka långsiktigheten i planeringen samt att skapa mer delaktighet i och förståelse för det strategiska arbetet.

Verksamhetsidé för Stockholm Vatten och Avfall: Vi är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus för invånare, företag och intressenter i ett Stockholm som växer.

Vision för Stockholm Vatten och Avfall till år 2040: Tillsammans för världens mest hållbara stad.

Visionen är avstämd med stadens ledning och stödjer stadens vision Ett Stockholm för alla.

Bolagsmål. Utifrån ägardirektiv, vision och identifierade utmaningar har ledningen fastställt följande bolagsmål som bryts ned i linjeorganisationen till avdelningsmål och enhetsmål:

Vi har hållbara effektiva processer	Vi finns till för våra kunder	Vi är en attraktiv arbetsgivare	Vi ska öka kapaciteten och säkerställa kvaliteten på dricksvatten	Vi ska öka kapaciteten för avledning och rening av avloppsvatten	Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagande av avfall
-------------------------------------	-------------------------------	---------------------------------	---	--	--

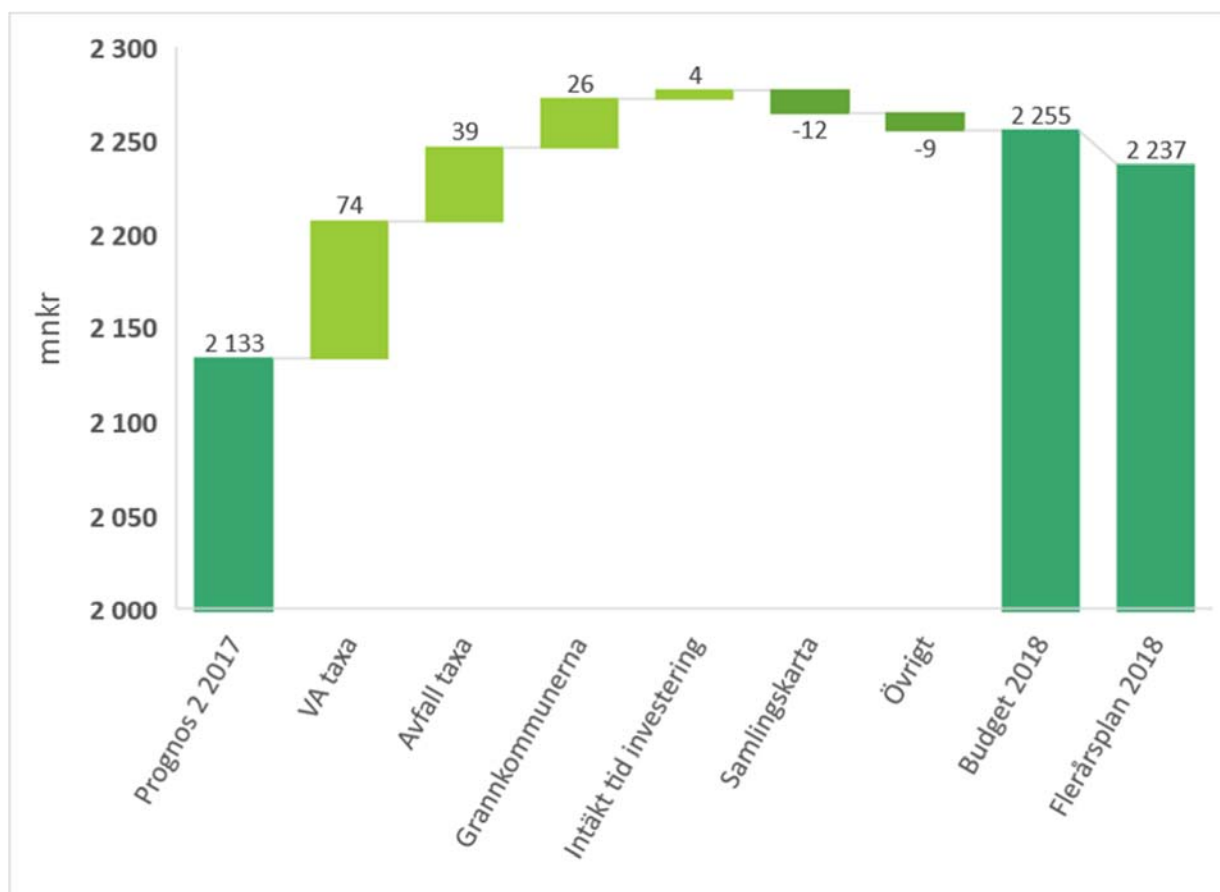
Bolagsmålen finns angivna under respektive uppdrag och fokusområde nedan.

Avdelningarnas och enheternas mål är strategiska och syftar till att utveckla och förbättra verksamheten. Avdelnings- och enhetsmålen är förbättringsmål som konkret visar vad som ska uppnås på 5 års sikt och 1 års sikt. De strategiska målen kompletteras med operativa mål för att säkerställa en väl fungerande löpande verksamhet. Målen bryts även ned på medarbetarnivå vid de återkommande medarbetarsamtalen.

Analys av ekonomisk utveckling och verksamhetsförändringar

Intäkter

Budgeterade intäkter ökar med 122 mnkr jämfört med prognos 2 2017. Det beror i huvudsak på 5% ökning av VA-taxan och 4,5% ökning av Avfallstaxan. Ökningen jämfört med flerårsplanen beror huvudsakligen på prisökning av leveransen till grannkommunerna. Nedanstående bild beskriver förändringarna mellan prognos 2 2017 och budget 2018.

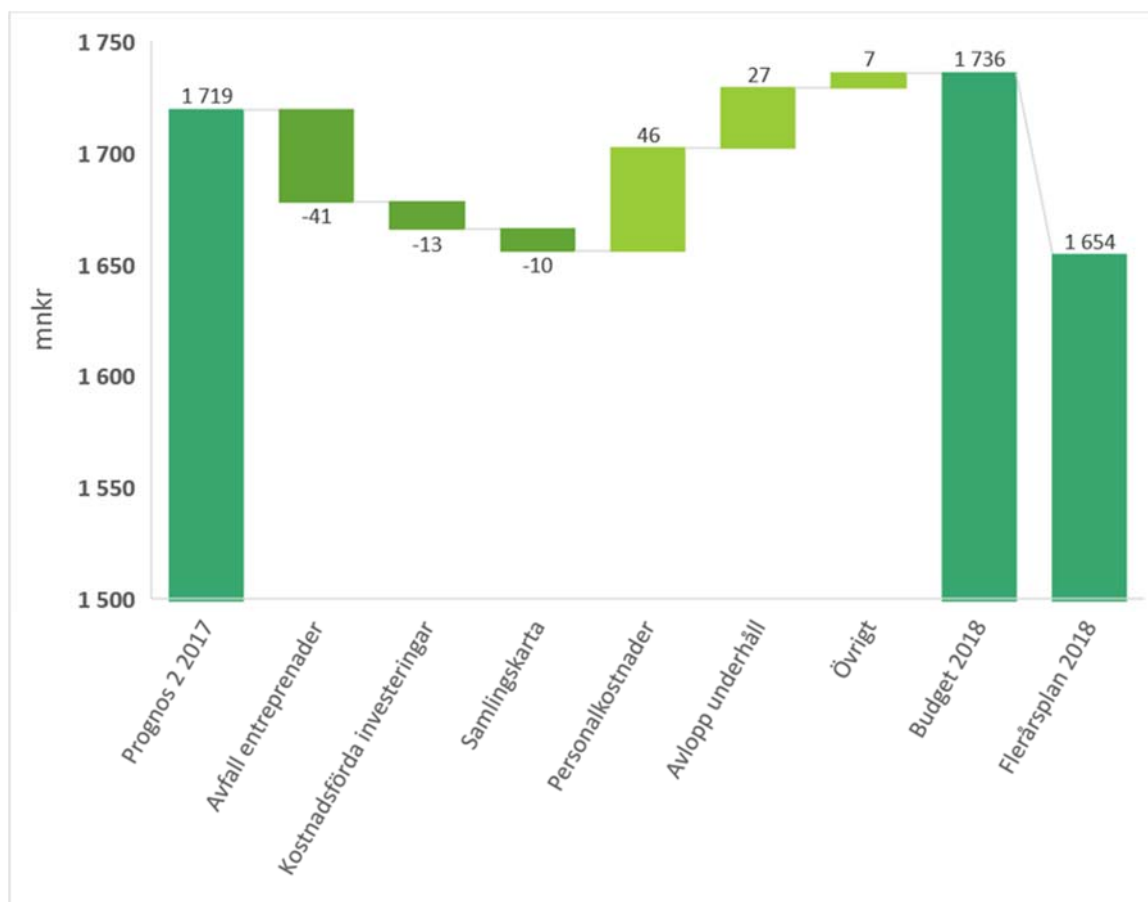

Driftkostnader

Budgeterade driftkostnader ökar med 17 mnkr jämfört med prognos 2 2017.

Entreprenadkostnaden för Avfall minskar med 41 mnkr som en följd av ny upphandling med lägre priser. Personalkostnaderna ökar med 46 mnkr vilket är i linje med flerårsplanen.

Ökningen jämfört med 2017 beror i huvudsak på att vakanta tjänster under 2017 inte har kunnat tillsättas i den takt som varit planerad. Av total personalkostnad om 485 mnkr för 2018 aktiveras 99 mnkr i bolagets investeringsprojekt, vilket motsvarar c:a 20%. Driftkostnaden för avloppsverksamheten ökar med 27 mnkr. Det beror på att det krävs mer kemikalier under ombyggnation SFA samt ett ökat behov av underhåll på Brommaanläggningen som kommer att vara i drift längre än tidigare planerat.

Finansnetto och Avskrivningar

Budgeterat finansnetto 2018 uppgår till -118 mnkr. Finansnetto i prognos 2 2017 uppgår till 428 mnkr, där nettot är påverkat av reavinst om 538 mnkr för försäljning av fastigheten på Torsgatan. Räntekostnaden i budget 2018 ökar c:a 10 mnkr jämfört med prognos 2. Orsaken är en ökning av bolagets skuld till följd av den höga investeringstakten. Räntenivån i budget minskar med 0,03 procentenheter.

Avskrivningarna i prognos 2 2017 är påverkat av utrangering från Torsgatan om 68 mnkr. Rensat frpb detta uppgår avskrivningarna 2017 till 324 mnkr. Budgeterade avskrivningar 2018 uppgår till 339 mnkr. Ökningen i avskrivningar beror på ökade aktivering av investeringar.

Investeringar

mnkr	Budget 2018	Flerårsplan 2018	Prognos P2 2017	Utfall 2016
Per Avdelning				
Vattenproduktion	201	233	123	130
Ledningsnät - befintligt nät	400	603	336	253
Avloppsreningsverk	306	286	170	58
Övriga investeringar	23	5	22	8
Uppdragsinvesteringar	44	57	26	50
Avfallsverksamheten	61	379	33	25
Summa exkl EXPL och SFA	1 034	1 563	710	525
Ledningsnät - exploateringsområden	698	641	599	540
SFA	574	948	317	322
<i>varav kapitaliserad ränta</i>	26	42		
Total	2 307	3 152	1 626	1 386

Investeringarna för befintligt ledningsnät är c:a 200 mnkr lägre än flerårsplanen 2018 främst beroende på brist på resurser inom projektledning, projektering och anläggning.

Avfallsverksamhetens minskning om c:a 300 mnkr beror på förskjutningar i projektet för Högdalens sorteringsanläggning. SFA:s investeringsnivå är 374 mnkr lägre än flerårsplanen till följd av projektets reviderade tidplan.

1. Ett Stockholm som håller samman

Stockholm Vatten och Avfall arbetar mot högt uppsatta mål för dricksvattenkvalitet, avfallshantering, hanteringar av vattenläckor och avloppsstopp så att våra kunder fortsätter vara nöjda med våra tjänster.

För att bidra till ett växande Stockholm utvecklar vi våra processer och organisation för exploateringsprojekt och deltar i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av infrastruktur. Vi arbetar för att VA- och avfallsfrågorna ska komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Bolagsmål: Vi ska öka kapaciteten och säkerställa kvaliteten på dricksvatten

Stockholm växer och inom 15 år når vi gränsen för vår nuvarande produktionskapacitet för dricksvatten. Vi planerar därför att öka kapaciteten genom en helt ny produktionslinje på Lovö vattenverk samt genom att bygga bort flaskhalsar. En viktig åtgärd för att öka kapaciteten är att täcka över långsamfilter för att förhindra algtillväxt och kommer att påbörjas på Norsborgs vattenverk. Fosforbelastningen i reservvattentäkten Bornsjön ska minska för att säkerställa vattentillgången. För att säkra tillgången på råvatten från Bornsjön ökas kapaciteten i överföringen till Norsborg från Bornsjön. Eftersom vattenproduktionen är en sårbar samhällsfunktion ska skalskydd och processövervakning förbättras. Insatser i nuvarande anläggningar för att säkra dess funktion och kapacitet kommer att genomföras.

Ett växande Stockholm innebär ett större dricksvattenledningsnät, som ökar sårbarheten i huvudvattenledningsnätet. Vi måste på sikt satsa på större redundans i huvudvattenledningsnätet för att kunna säkerställa distributionen vid ökad vattenproduktion. Vi

ska också göra insatser för att säkerställa dricksvattenkvaliteten i distributionsanläggningarna (reservoarer och pumpstationer) och i samband med arbeten i ledningsnätet.

För att klara utmaningarna utarbetas en ny VA-plan.

Bolagsmål: Vi finns till för våra kunder

Under de kommande åren ska vi öka kundfokus i hela organisationen och skapa en gemensam kundsyn och ett genomtänkt kundbemötande. Vi ska utveckla medarbetarnas förståelse för kundfrågor samt säkerställa enhetlighet och hög kvalitet i vårt bemötande. Då delar av verksamheten bedrivs på entreprenad är det viktigt att även entreprenörer inkluderas för att känna sig delaktiga och bli goda ambassadörer för att sprida våra budskap vidare.

Bolaget ska fortsätta att förädla synergierna av sammanslagningen av verksamheterna vatten och avfall så att vi i möjligaste mån arbetar på ett enhetligt sätt med våra kunder. Med tydlig och proaktiv kommunikation ska vi berätta vilka vi är, vad vi vill och vad vi gör vilket leder till ett starkt varumärke med hög kännedom och högt förtroende.

Våra tjänster och service ska ha hög tillgänglighet, vara användarvänliga och utvecklas efter kundens behov. För att förenkla för kund implementeras ett gemensamt verksamhetssystem för vatten och avfall vilket öppnar för målgruppsanpassad service och kommunikation.

Vi ska hitta fler samarbetsmöjligheter för att nå ut till fler och för att möta framtidens utmaningar. För att minska avfallsmängden och att värna vattenmiljön måste vi engagera och motivera stockholmarna till en hållbar livsstil. Det kan vi göra genom att utveckla den pedagogiska kommunikationen och sprida våra miljöbudskap på spännande och nyskapande sätt.

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Lokala utvecklingsprogrammen (LUP) och Fokus Skärholmen

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Arbeta utifrån framtagna CSR-strategier (Corporate Social Responsibility) för att ytterligare fokusera verksamheten mot ökad social hållbarhet. CSR-strategierna ska konkretiseras genom aktiviteter i bolagens affärsplaner				Etablera arbetsätt för att få in hållbarhetsfrågorna i strategi, planering och uppföljning och fastställa Hållbarhetsenhetens roll och ansvar i arbetet.
				Planera och genomföra hållbarhetsutbildning
 Delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur	 Förnyelsetakt	3		
	 Investeringsnivå för befintligt ledningsnät (mnkr)	400		Ta fram VA-policy
 Ha en väl fungerande krisberedskap med återkommande övningar, kontinuerlig beredskap för oönskade händelser samt en nära samverkan kring				Vidareutveckla metodik och sammansättning för krisledningen

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
krishantering - inom stadens organisation och med externa aktörer				

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Arbeta med att utveckla kommunikation, service och tillgänglighet gentemot brukare och kund	 Andel reklamationer vid avfallshämtning %	0,3		
	 Rent och hälsosamt dricksvatten enligt SLVFS 2001:30, § 7. (Uppfyllda gränsvärden)	3		
				Definiera Stockholm Vatten och Avfalls servicenivå
				En inloggning, "mina sidor" för både VA- och avfallstjänster
				Förbättrad service genom en kundapp för Stockholm Vatten och Avfall
				Placera ut två stycken automatiska miljöstationer
				Utöka frekvens för Pop-up återbruk
				Öka med minst två nya platser för den mobila miljöstationen inför 2019

2. Ett klimatsmart Stockholm

De flesta av ägardirektiven som direkt riktar sig till Stockholm Vatten och Avfall återfinns inom miljöområdet. Här inryms stora delar av bolagets verksamhet som utveckling av avfallshanteringen, arbete för att minska utsläpp till vatten, satsningar för att påverka stockholmarna till en hållbar livsstil och åtgärder för att effektivisera energianvändningen. Klimatpåverkan har identifierats som en av de stora utmaningarna framöver, och ligger också till grund för att bolagsmålen på kort och lång sikt ska sträva mot att minska stadens sårbarhet för ett klimat i förändring.

2.1 Energianvändningen är hållbar

Stockholm Vatten och Avfall har en energikrävande verksamhet, framför allt behövs mycket el för att driva pumpar i verk och ledningsnät. Energianvändningen kommer att öka i och med ny reningsteknik, mer nederbörd samt en växande stad. Bolaget har anställt en energistrateg för att arbeta med energieffektiviseringar på kort och lång sikt. Under 2018 kommer planering för

energieffektviserande åtgärder att ske. I reningsverken produceras biogas, som i första hand uppgraderas till fordonbränsle och därigenom minskar användningen av fossila bränslen.

Klimatförändringar kan leda till fler problem med bräddningar och översvämningar på grund av större och mer frekventa skyfall samt försämrad kvalitet på råvattnet som tas ur Mälaren. Skyfallskartan ger bättre förutsättningar för att planera för åtgärder. I projektet för Stockholms framtida avloppsrening tas höjd för att hantera ökade vattenflöden. Tekniker för att hantera sämre råvattenkvalitet utreds.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete	 Andel besökare i GlashusEtt som är nöjda med sitt besök	80 %		Uppmuntra stockholmarna till en hållbar livsstil genom att kommunicera våra miljöbudskap i GlashusEtt
 Arbeta för att minska stadens sårbarhet på kort och lång sikt i ett klimat i förändring				Utvärdera reningstekniker för att hantera förändringar i råvattnets kvalitet
				Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.
				Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt avloppsledningsnät som riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla informationen till anläggningsägaren.
 Identifiera klimatrelaterade risker. Det är särskilt angeläget att utifrån stadens skyfallsmodell prioritera och åtgärda översvänningsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet				Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.
				Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt avloppsledningsnät som riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla informationen till anläggningsägaren.
				Vi ska identifiera kritiska anläggningar i vårt vattenledningsnät som riskerar att slås ut vid extrema skyfall och återkoppla

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
				informationen till anläggningsägaren.
 Långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från verksamheten				Arbeta i enlighet med framtagna energisparplan för ledningsnätet
				Mäta lustgasutsläppen från rejektivattenreningen Bromma ARV
				Slutföra detaljerad energikartläggning enligt lagkrav
				Ta fram en plan för energibesparande åtgärder
				Utreda hantering av rötslam för att minimera utsläpp av metansutsläpp med hjälp av metandestruktionsanläggningen
				Utreda lustgasutsläpp kontra drift av det biologiska reningssteget
 Särskilt prioritera åtgärder som ger effektiv klimatnytta och synergieffekter i form av till exempel lägre driftkostnader, lägre negativ hälsopåverkan och sociala vinster. Arbetet med förslag till projekt som kan finansieras med hjälp av stadens investeringsstöd och det nationella klimatlivet ska intensifieras				Ta fram en plan för energibesparande åtgärder
 Ta fram en plan för GlashusEtt och hur miljö- och VA-information ska utvecklas för framtiden				Ta fram en plan för verksamheten i GlashusEtt
 Utreda möjligheten att minska sitt energiberoende med hjälp av lokalt producerad el	 Biogasproduktion vid reningsverken (Nkbm)	21 750 000		
				 Installera minst en solenergianläggning Utreda var i verksamheten en ny solcellsanläggning kan installeras
 Utvärdera och eventuellt skala upp				Utvärdera pilotanläggningen för biokolsproduktion och

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
pilotanläggningen för biokol				ta fram beslutsunderlag inför en eventuell uppskalning av verksamheten
	 Köpt energi (GWh)	165 GWh	1785 GWh	
	 Köpt energi för värme, tappvarmvatten, komfortkyla samt fastighetsel (enligt Boverkets definition för fastighetsenergi) per kvadratmeter A-temp (kWh/m ²)			
	 Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh)	38 MWh	2 750 MWh	

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Verka för ökad biogasproduktion	 Biogasproduktion vid reningsverken (Nk _{bm})	21 750 000		
	 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	85 %	85 %	

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Stockholm ska ha en hållbar mark- och vattenanvändning. Ett led i detta arbete är att samverka med olika forskningsinstitut, exempelvis Kungliga Tekniska Högskolan (KTH). Stockholm Vatten och Avfall har tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden därför i uppdrag att stötta KTH:s uppbyggnad av ett nytt vattencentrum för innovation och forskning.

Stockholm Vatten och Avfall upprättar tillsammans med Miljöförvaltningen åtgärdsprogram för Stockholms vattenförekomster för att uppnå en god vattenstatus. Bolaget medverkar i strategiskt arbete för hållbara lösningar för dagvattnet. Arbete pågår för att öka lokalt omhändertagande av dagvatten vid nyanslutningar till ledningsnätet. Kapacitetshöjande åtgärder på avloppsledningsnätet planeras för att minska bräddningar och Stockholms Framtida Avloppsrening kommer innebära att bräddpunkter byggs bort.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Ansvara för att vidareutveckla och tillämpa stadens skyfallsmodell, som utgör ett viktigt underlag för att identifiera stadens sårbarheter i ett klimat i förändring				Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Bidra med kunskap om utmaningar och förutsättningar för urban vattenhantering till KTH:s vattencentrum för innovation och forskning				Medverka i aktiviteter initierade av Vattencentrum
 Delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status.	 Antal lokala åtgärdsprogram som vi färdigställt för att lyfta till Stockholm Vattens styrelse och de tekniska nämnderna.	4		
				 I samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden under 2018 genomföra flödesproportionell övervakning av främst fosfor och metaller i dagvatten för att kunna verifiera och säkerställa belastningsberäkningar
 Genomföra utvecklingen av Stockholms framtida avloppsrening	 Följning av projektplan/beslut för Stockholms Framtida Avloppsrening, bedömning 1-3	3		
	 Uppnådda reningsresultat för avloppsvattenreningen (skala 1-3, där 3 betyder att målet är uppfyllt)	3		
 I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, trafیکنämnden och Stockholms stads Parkerings AB, utveckla pilotprojekt med hållbara dagvattenlösningar.				Vi ska delta i pilotprojekt för hållbara dagvattenlösningar.
 I samarbete med trafیکنämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar samt gränsdragningar				Ta fram underlag till beslut om ansvarsfrågan för dagvatten- och vattenanläggningar utifrån konsultutredning
 I samarbete med trafیکنämnden ta fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark				Vi ska bistå staden med att fram förslag på åtgärder för skyfallsombyggnad av kommunägd mark.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin	 Andel nyanslutningar med LOD (Lokalt Omhändertagaden av Dagvatten)	60		
				Utveckla dagvattenhemsidan utifrån beslutade riktlinjer och metoder

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

För att uppnå stadens långsiktiga mål för ökad matavfallsinsamling till biologisk behandling uppförs en optisk sorteringsanläggning i Högdalen. Matavfallsinsamlingen i innerstaden sker via säckhämtning eftersom det praktiskt inte går att ha separat insamling i kärl, och där är lösningen optisk sortering. Förutsättningarna för sorteringsanläggningen har sedan genomförandebeslutet 2016 ändrats markant och anläggningen beräknas vara i drift med helårseffekt först 2022 istället för 2020.

Se vidare under bolagsmålet ”Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagandet av avfall”.

Bolagsmål: Vi ska skapa effektiva lösningar för omhändertagandet av avfall

Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram en ny avfallsplan 2017-2020 för stadens arbete med högt uppsatta mål för avfallshanteringen. Avfallsplanen omfattar hela stadens avfallshantering och innehåller mål och åtgärder för såväl Stockholm Vatten och Avfall som andra verksamheter i staden. Den största utmaningen för Stockholm Vatten och Avfalls del är en 60-procentig insamling av matavfallet till år 2020, vilket kräver stora satsningar på kommunikation, incitament och lösningar för matavfallsinsamling. En sådan lösning är uppförandet av en optisk sorteringsanläggning i Högdalen.

Stockholm Vatten och Avfall ska förebygga uppkomsten av avfall och stävja matsvinnet genom informationssatsningar till invånare och verksamheter. Vi ska stimulera återbruk, materialåtervinning och matavfallsinsamling genom kommunikation, taxestyning, utveckling av teknik och insamlingsmetoder samt tillsyn i nära samarbete med våra entreprenörer. En ny behandling av trädgårdsavfallet kommer att testas i Sveriges första anläggning för biokol, som bland annat kommer användas till planteringar i stadsmiljön.

De nya entreprenörsavtalen för insamling av hushållsavfall där varje entreprenör har helhetsansvar för ett område kommer att effektivisera insamlingen. En annan stor förändring gäller hushållens grovavfall där nya entreprenader handlas upp till 2019. Insamlingen delas in i geografiska områden där återvinningscentralerna blir navet för verksamheten. Tilldelade entreprenörer kommer ges större funktionsansvar som bland annat innefattar utveckling av nya systemlösningar för insamlandet av grovavfall som passar även de stockholmare som inte har bil.

Ytterligare satsningar behövs för att öka insamlingen av farligt avfall och skilja det från annat avfall. Bolaget ska fokusera på att utveckla bra insamlingslösningar för farligt avfall och genomföra effektiva informationsinsatser. Ett exempel är utplacering av automatiska miljöstationer. Avfallshanteringen ska anpassas bättre till människan och det innebär att vi måste utveckla insamlingssystemen för att göra dessa mer tillgängliga för invånarna och skapa en bra arbetsmiljö för våra entreprenörer.

För att kunna skapa effektiva lösningar för avfallshantering krävs att avfallsfrågorna kommer in i ett tidigare skede i stadsplanering och nybyggnation än vad som sker idag. Därför måste vi skapa samarbetsformer med andra aktörer inom staden samt utveckla, förankra och sprida riktlinjer för avfallslösningar.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk				Ta fram strategier för övergripande samt riktad information i avfallsfrågor för att öka materialåtervinningen och andelen återbruk
				Utöka frekvens för Pop-up återbruk
 Arbeta för ökad informationsspridning till att alla stockholmarna ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall.				Kommunicera framtaget pedagogiskt koncept till Stockholms skolklasser F-6
				Ta fram strategier för övergripande samt riktad information i avfallsfrågor för att öka materialåtervinningen och andelen återbruk
				Utöka frekvens för Pop-up återbruk
 Bistå i arbetet med att upprätta förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt att upprätta förslag till källsorteringsbefrämjande taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall				Fortsatt arbete med förankring av avfallsplanen.
				Framtagande av förslag till taxa för hushållsavfall för 2019
 Följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet	 Andel materialåtervinning för avfall som tas emot	37 %		
	 Andel återbruk för material som tas emot i erbjudna insamlingssystem	3,1 %		
	 Antal avlämningsplatser för farligt avfall (st)	170		
	 Mängden hushållsavfall per person	470 kg/pers	470 kg/pers	
	 Uppmätt bullernivå vid närmsta bostad från respektive återvinningscentral (dB A)	50		

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
				Fortsatt utveckling av "bruna påsen"; papperspåse för matavfall i maskinella system och för eftersortering.
				Medverka i projekt MACRO för att bli utreda möjlighet för kvarn-till-tank-system för matavfallsinsamling
				Starta insamling av cyklar och dylikt på samtliga återvinningscentraler
 I samarbete med trafiknämnden ta fram en strategi för att genom innovationer och en god stadsmiljö öka återvinningen och minska nedskräpningen, särskilt fokus ska läggas på plast				Strategi för nedskräpning och avfallshantering i det offentliga rummet (med fokus på plast), med innovationsfokus tillsammans med TK och MF
				Testa separat insamling av EPS (frigolit) på Bromma och Lövsta
				Utreda förutsättningar för ett nytt plastsorteringsprojekt
 Informera om möjligheterna till återbruk och återvinning vid de mobila återvinningscentralerna				Utöka frekvens för Pop-up återbruk
 Se över förutsättningarna för sopsugsanläggningarna som huvudmannskap				Framtagande av strategier och fortsatta utredningar kring ett eventuellt kommunalt huvudmannskap för stationära sopsugar och liknande infrastruktur (t ex kvarn-till-tank-system)
 Säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler samt undersöka möjligheterna att öppna ytterligare stadsnära sådana				Förhandla om tomträtt och utökning av Östberga ÅVC
				Säkerställa ny tomt som ersätter Sätra ÅVC
				Utreda förutsättningar för en ÅVC/återbruk i Louden
				Utveckla koncept för kvartersnära insamling av återbruk, grovavfall och farligt avfall
 Uppföra, utveckla och äga infrastrukturen för				Upphandling av byggtreprenader för

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
en optisk sorteringsanläggning för matavfallsinsamling				optisk sortering i Högdalen
 Öka möjligheterna till textilinsamling i staden				Fortsatt utredning om hur materialåtervinning av mottagna textilier ska öka
				Medverka i utvecklingsarbete kring att öka textilåtervinningen i staden (kopplingar till ÅVC, återbrukskoncept och stadsmiljöfrågor med TK m fl)
				Utreda hur samarbeten med andra aktörer i staden kan bidra till ökad insamling av textil
	 Andel farligt avfall i hushållsavfall	0,15 %	0,15 %	Placera ut två stycken automatiska miljöstationer
				Utöka insamling av farligt avfall i butiksmiljö.
				Öka med minst två nya platser för den mobila miljöstationen inför 2019
	 Andel matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd	30 %	40 %	Projekt med Stockholms Hamnar gällande matavfallsinsamling från fartyg och verksamhet
				Samarbete med Miljöförvaltningen gällande matavfall i samband med inspektioner
				Samarbete med Nätverket Hållbara restauranger
				Stockholmsmästerskapet i matavfallsinsamling
				 Ta fram en handlingsplan för att säkerställa att stadens mål för matavfallsinsamling uppnås
	 Mängden hushållsavfall per person	470 kg/pers	470 kg/pers	
				 Utöka tider och upptagningsområden för mobila återvinningscentraler

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Stockholms miljö är giftfri

Stockholm Vatten och Avfall bedriver ett uppströmsarbete för att hindra utsläpp av gifter till avloppet från industrier. I arbetet ingår information och kontroll tillsammans med Miljöförvaltningen. I övrigt arbetar bolaget mot målet genom att ställa miljökrav i upphandlingar och att bedöma och begränsa de kemikalier som finns i verksamheten.

Bolagsmål: Vi ska öka kapaciteten för avledning och rening av avloppsvatten

Stora utmaningar väntar omhändertagandet av Stockholms avloppsvatten. Förutom en ökande befolkning och klimatförändringar kommer skärpta reningskrav från nya EU-direktiv och nya villkor. För att möta utmaningarna byggs Henriksdals reningsverk om med ökad kapacitet och ny reningsteknik. Bromma reningsverk ska läggas ned och avloppsvattnet som idag går till Bromma reningsverk kommer att ledas över till Henriksdals reningsverk. Under tiden för ombyggnationen, som kommer att innebära påfrestning för den löpande driften på Henriksdal och Bromma, kommer vi få arbeta hårt för att klara av reningskraven i tillståndet med ökad belastning. Ombyggnationen kommer också att påverka vår möjlighet att producera biogas, vilket gör det svårt att leva upp till ägardirektivet om ökad biogasproduktion.

En annan stor utmaning är att klara skärpta krav på slamkvaliteten från den nya slamförordningen och från REVAQ-certifieringen av avloppsslammet. Vi ska intensifiera arbetet med att förhindra utsläpp till avloppsledningsnätet som förorenar avloppsslam och avloppsvatten.

Spill- och dagvattennätet behöver dimensioneras och underhållas för att klara påfrestningen från ett förändrat klimat där häftiga skyfall blir allt vanligare. För att möta behoven måste förnyelsetakten öka och vi behöver särskilja spill- från dagvattenförande ledningar i den mån det är möjligt. Bolaget ska även upprätthålla stadens skyfallskartering som ska användas i planering av nya stadsdelar. För att åtgärda kapacitetsbrister, felkopplingar och inläckage ska vi öka den systematiska felsökningen och åtgärder därefter.

Hanteringen av dagvatten är en prioriterad fråga och vi arbetar för att skapa en samsyn i staden genom stadens dagvattenstrategi. Enligt denna ska bland annat lokala dagvattenlösningar utvecklas och användas i så stor utsträckning som möjligt för att avlasta både avloppsledningsnät och reningsverk.

För att klara utmaningarna utarbetas en ny VA-plan.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	80 %	80%	
	Analys Då målvärdet för 2017 sattes insåg vi inte omfattningen av att implementera byggvarubedömningen i samtliga projekt. Under 2017 har utbildning av berörda medarbetare skett, arbetsprocessen har kartlagts och rutiner för att ställa krav vid upphandling av entreprenörer tillämpas nu. På Projektavdelningen pågår pilotprojekt med tillämpning av BVB. Utfallet för			

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
	2017 på indikatorn ligger långt under målvärdet på 100%. Implementeringen kommer att fortsätta in bit in på 2018, varför det inte är realistiskt att nå 100% ens under nästa år.			
	 Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	14 st	14	Arbeta med uppströmsarbete enligt handlingsplan och aktivitetslista
				 I samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden under 2018 genomföra flödesproportionell övervakning av främst fosfor och metaller i dagvatten för att kunna verifiera och säkerställa belastningsberäkningar
				Lägga in årsförbrukning av kemikalier med ingående utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen i kemikaliregistret

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Bolagsmål: Vi har hållbara effektiva processer

En viktig utgångspunkt för att uppnå hållbara och effektiva processer är att arbeta mer processorienterat. Stockholm Vatten och Avfalls processer är idag beskrivna på en mycket övergripande nivå och därunder är processerna fragmentariskt kartlagda. Vi ska tydligare definiera våra processer och utveckla verksamhetsledningssystemet så att det ger bättre styrning och stöd till verksamheten.

Som en samhällsbyggare i framkant ska vi satsa på och ligga långt fram inom digitalisering och moderna verktyg. Vi har även ett behov av att förbättra och effektivisera vår systemstruktur. Vid revisioner har framkommit att vi behöver utveckla informationshanteringen och göra den mer enhetlig för att säkerställa spårbarhet och långsiktig tillgång till vår dokumentation.

Bolaget arbetar sedan länge med hållbarhetsfrågor men kommer de kommande åren utveckla ett mer strukturerat hållbarhetsarbete i enlighet med riktlinjer från Stockholm Stad. Vi ska bli bättre på att kommunicera våra resultat inom miljö och hållbarhet.

För att vårt ledningsnät och våra anläggningar ska kunna hålla för kommande generationer och inte innebära stora ekonomiska påfrestningar i framtiden ska vi utveckla det förebyggande underhållet på anläggningar och ledningsnät och öka förnyelsetakten på ledningsnätet enligt ägardirektiven.

Administrativa projekt

Som en samhällsbyggare i framkant ska vi satsa på och ligga långt fram inom digitalisering och moderna verktyg. Vi har också ett behov av att förbättra och effektivisera vår systemstruktur. Vid revisioner har framkommit att vi behöver utveckla informationshanteringen och göra den mer enhetlig för att säkerställa spårbarhet och långsiktig tillgång till vår dokumentation. Ett

projekt för att integrera VA- och avfallsverksamheten i ett gemensamt debiteringssystem pågår och förväntas vara implementerat under 2018. Projekt pågår även för att implementera mobila lösningar/appar som kommer att kunna öka den interna effektiviteten och tillgängligheten för våra kunder och entreprenörer.

Fusion av Stockholm Vatten VA AB till Stockholm Vatten AB genomfördes i maj 2017. Genom fusionen ökar vi den interna effektiviteten och skapar tydlighet gentemot våra kunder.

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH				Införa och öka kompetensen kring smarta arbetssätt
				IT strategi utvecklas efter verksamhetens behov
				Starta och medverka i projekt med Stokab, smart City, digitalisering av verksamhetsprocess.

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Stockholm Vatten och Avfall har ett väl utvecklat samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen i att erbjuda möjligheter till arbete för fler stockholmare. Under 2017 har bolaget höjt ambitionsnivån och har arbetat på att hitta fler möjligheter, t ex Stockholmsjobb och praktiktillfällen via Jobbtorg Stockholm.

Bolaget har också arbetat aktivt med att erbjuda ungdomar möjlighet till feriearbete i stadens regi. Under 2017 samarbetade bolaget för första gången med förvaltningarna i tillsättandet av dessa feriearbeten i stadens regi, vilket fungerade mycket bra.

Inför 2018 tillsätter Stockholm Vatten och Avfall en tillfällig förstärkning på HR under ett år i syfte att arbeta med systematik och struktur för praktik, kommunala visstidsanställningar och feriearbeten. Insatsen ska resultera i ett enhetligt arbetssätt i bolaget och ett större antal platser att erbjuda.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Säkerställa att fler ungdomar får feriejobb	 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	20 st	9 000 st	
 Ta fram arbetsplatser till grupper som står långt från arbetsmarknaden	 Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	7		
 Vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik-, och lärlingsverksamhet	 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	7 st	500 st	

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader	 Andel administrations- och indirekta kostnader	13 %		
 God budgetföljsamhet och prognossäkerhet	 Avvikelse investeringsbudget, %	2 306 mnkr		
 Godkänd resultatnivå	 Resultat efter finansnetto(mnkr)	63		
 Ta fram en plan för energieffektivisering av bolagets verksamhet				Ta fram en plan för energibesparande åtgärder
 Utreda möjligheten att sälja spillvärmen från bolagets anläggningar.				Försäljning av spillvärme från avloppsvattnet fortlöper enligt avtal med Fortum och Norrenergi
 Utreda möjligheter för samordning av beslutsordningen för VA - och Avfallstaxor				Slutföra samordning av beslutsordning för VA- och Avfallstaxor
 Öka utvecklingen av VA-ledningsnätet i takt med övrig stadsutveckling	 Förnysetakt	3		
	 Investeringsnivå för befintligt ledningsnät (mnkr)	400		

Bolagsspecifika inriktningar

För att vårt ledningsnät och våra anläggningar ska kunna hålla för kommande generationer och inte innebära stora ekonomiska påfrestningar i framtiden utvecklar vi det förebyggande underhållet på anläggningar och ledningsnät och ökar förnysetakten på ledningsnätet enligt ägardirektiven.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
 Återinföra det förebyggande underhållet av bolagets anläggningar och ledningsnät	 Andel förebyggande underhåll			Framtagande av effektiva planer för det förebyggande underhållet på ledningsnätet

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Bolaget håller samråd och löpande kommunikation med påverkade grupper t ex vid byggnation av Stockholms Framtida Avloppsrening och andra infrastrukturprojekt såsom den planerade sorteringsanläggningen i Högdalen.

Bolaget har huvudansvar för den fortsatta driften av GlashusEtt i Hammarby sjöstad som ett center för information om stadens miljö- och klimatarbete.

Under 2017 påbörjade Stockholm Vatten och Avfall ett samarbete med Skansens nya Baltic Sea Science Center som en del i ett nytt pedagogiskt koncept. Baltic Sea Science Center

kommer att innehålla Östersjöakvarier, utställningar och lektionssalar för att ta emot skolklasser och allmänhet. Stockholm Vatten och Avfall kommer vara en samarbetspartner i den verksamheten med syfte är att sprida kunskap om stadens och Östersjöns utmaningar samt påverka barnen till en hållbar livsstil.

För att tillgodose behoven hos våra olika kundgrupper pågår ett löpande arbete med att utveckla webblösningar som gör det enklare för kunder att uträtta sina ärenden på webben genom självbetjäningslösningar. Arbetet med att införa en plattform för digital tillgänglighet och ytterligare förenkling för kommunikation och service för kunder och entreprenörer fortsätter.

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Stockholm Vatten och Avfall strävar efter att vara en föredömlig och attraktiv arbetsgivare genom att erbjuda hälsofrämjande förutsättningar, kompetens- och karriärutveckling inom ett samhällsnyttigt och intressant verksamhetsområde.

Bolaget använder sedan 2016 stadens kompetensutvecklingsportal vilket ger medarbetare en bättre överblick över vilken utveckling som finns tillgänglig och möjlighet att ta egna initiativ till vidareutveckling. Under 2017 har grundprogram för medarbetare och chefer arbetats fram i syfte att säkerställa en gemensam kompetensbas för alla anställda. Programmen kommer att fortsätta rullas ut under 2018 då också ett kompetensutvecklingssystem kommer att upphandlas i syfte att underlätta och digitalisera medarbetarsamtal, kompetensinventeringar, gapanalyser, upprättande av kompetensutvecklingsplaner.

I slutet av augusti avslutades ett tvåårigt hälsofrämjande projekt med syfte att systematisera det förebyggande arbetet, höja medvetenheten hos chefer och medarbetare samt att erbjuda ett hälsoprogram som är tillgängligt för alla. Projektet har bland annat resulterat i ett årligt hälsoprogram och ett koncept för hälsofrämjande ledarskap som har implementerats under hösten 2017. Under 2018 kommer implementeringen av ett hälsofrämjande ledarskap att fortsätta och hälsoprogrammet kommer att ha fokus på stress.

Bolagsmål: Vi är en attraktiv arbetsgivare

Stockholm Vatten och Avfall ska vara ett föredöme som arbetsgivare och ha ett gott rykte på arbetsmarknaden. Att vi lyckas attrahera och behålla kompetenta och drivna medarbetare är en förutsättning för att lyckas med våra utmaningar. Att införa interna karriärvägar är en av våra satsningar för att behålla kompetens.

Vi har identifierat mångfald, likabehandling samt ett mer systematiskt arbete med psykosocial arbetsmiljö som viktiga frågor att utveckla. Satsningar på en säker arbetsmiljö, där inga medarbetare skadas i arbetet, ska genomföras. Detta gäller även inom projekt där entreprenörer anlitas, så som Stockholms Framtida Avloppsrening.

Bolaget behöver skapa en snabbare och säkrare resursförsörjning genom att effektivisera och förtydliga rekryteringsprocessen och introduktionsprocessen. Under första tertiet har förenklade rutiner införts för att korta ned startsträckan för nyanställda, konsulter och inhyrd personal. Samtidigt har en platsintroduktion av nyanställda med rundvisning, genomgång av rutiner och verktyg införts.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
	 Index Bra arbetsgivare	87	84	
	 Sjukfrånvaro	3,5 %	tas fram av nämnden	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
	 Sjukfrånvaro dag 1-14	1,5 %	tas fram av nämnden	

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Stockholm Vatten och Avfall har en bred verksamhet med upphandlingar inom många olika områden såsom som byggentreprenader, driftentreprenader för avfallsinsamling, material för våra anläggningar och ledningsnät. Bolaget arbetar ständigt med att utveckla upphandlingsprocessen och fortsätter arbetet med att utarbeta och implementera tydlig process och rutiner för systematisk avtalsuppföljning.

Det finns en vana och ett stort engagemang i organisationen att ställa och följa upp krav som bidrar till hållbarhet inom klimat- och miljöområdet. Som en del av det systematiska uppföljningsarbetet i entreprenader ställer bolaget krav på att samtliga material som används i bygg-, lednings- och anläggningsprojekt ska redovisas och vara bedömda i Byggvarubedömningen (BVB). I de fall material som föreslås eller behöver användas i ett projekt inte uppfyller BVB:s nivå godkänd eller utmärkt, finns rutiner och instruktioner för hur detta ska hanteras. BVB säkerställer att vi har dokumentation över samtliga material som byggs in och används i mark och anläggning.

Under 2017 har bolaget tagit fram en uppförandekod för leverantörer som omfattar de övergripande krav på socialt ansvar som ställs på våra leverantörer. Rutiner för att systematiskt följa upp efterlevnad av uppförandekoden ska arbetas in i avtalsuppföljningsprocessen. I nuläget är det främst inom avfallsverksamheten det finns en regelbunden uppföljning av de sociala kraven.

I samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen har bolaget under 2017 i ett mindre antal upphandlingar ställt krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder. Upphandlingarna är än så länge pågående, och inga avtal har slutits.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Aktivitet
	 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	75 %	85%	
				 Bolaget ska i relevanta upphandlingar ställa krav på socialt ansvar

Kommentarer till budget 2018

Ekonomisk sammanställning Budget 2018

(mnkr)	Sthlm Vatten AB			Sthlm Avfall AB			Koncernen		
	Budget 2018	Prognos 2 2017	Diff	Budget 2018	Prognos 2 2017	Diff	Budget 2018	Prognos 2 2017	Diff
Taxebaserade intäkter	1 199	1 125	74	598	558	39	1 797	1 683	113
Övriga intäkter	337	333	3	23	22	1	359	355	4
Summa externa intäkter	1 536	1 458	77	620	580	40	2 156	2 038	118
Aktiverat arbete	99	94	5	0	1	-1	99	95	4
Summa intäkter	1 635	1 552	82	620	581	39	2 255	2 133	122
Entreprenadkostnader	-127	-125	-1	-440	-481	41	-567	-606	40
Energikostnader	-122	-123	1	-1	0	0	-123	-123	1
Skadestånd	-15	-15	0	0	0	0	-15	-15	0
Personalkostnader	-454	-411	-43	-32	-29	-3	-485	-439	-46
Övriga externa kostnader	-505	-496	-9	-41	-38	-3	-546	-534	-12
Summa externa kostnader	-1 222	-1 170	-52	-513	-549	36	-1 736	-1 719	-17
Resultat efter externa kostnader	412	382	30	107	32	75	519	414	105
Netto koncerninterna poster	66	54	12	-65	-54	-11	0	0	0
Resultat före avskrivningar och finansnetto	478	437	42	42	-22	64	519	414	105
Avskrivningar	-329	-381	52	-10	-11	1	-339	-392	54
Finansnetto	-115	430	-545	-3	-2	-1	-118	428	-546
Resultat efter finansnetto	34	485	-451	29	-35	64	63	450	-388
<i>Resultat efter finansnetto exklusive reavinst</i>	<i>34</i>	<i>17</i>	<i>18</i>	<i>29</i>	<i>-35</i>	<i>64</i>	<i>63</i>	<i>-19</i>	<i>82</i>

Budget 2018 (jämförelser mot prognos 2 2017)

Resultat efter finansnetto budgeteras för 2018 till 63 mnkr, vilket är 388 mnkr lägre än prognosen för 2017. I utfallet för 2017 ingår reavinsten från försäljningen av fastigheten på Torsgatan om 469 mnkr.

Större avvikelser mellan helårsbudget 2018 och helårsprognos 2017 kommenteras under respektive resultatrad nedan.

Taxebaserade intäkter ökar med 113 mnkr (varav VA 74 mnkr och Avfall 39 mnkr)

VA: Brukningsavgifterna ökar med 5% från 1/1 2018 vilket motsvarar 49 mnkr. Ny dagvattentaxa träder i kraft 2018-07-01 vilket ger en intäktsökning med 14 mnkr. Intäkterna för anläggningsavgifter ökar med 11 mnkr från 2018 för att bättre spegla nedlagda kostnader.

Avfall: De högre intäkterna i budget beror på den årliga taxeökningen om c:a 4% inom Avfall. Intäkterna ökar även då Avfall tar över hanteringen av slam i företaget.

Övriga intäkter ökar med 4 mnkr (varav VA 3 mnkr och Avfall 1 mnkr)

VA: Försäljningen till Grannkommunerna ökar med 26 mnkr (varav prisökning 19 mnkr och volymökning 7 mnkr). Överföringen av Samlingskartan till Trafikkontoret i november 2017 minskar intäkterna 2018 med 12 mnkr jämfört med prognosen för 2017.

Entreprenadtjänsterna som utförs åt Solna Vatten upphör enligt avtal från februari 2018 vilket minskar intäkterna med 4 mnkr. Slamintäkterna går över till avfallstaxan (taxebaserade intäkter) från oktober 2017 och minskar övriga intäkter på VA-sidan med 7 mnkr.

Aktiverat arbete (intäkt tid investering) ökar med 4 mnkr (varav VA +5 mnkr och Avfall -1 mnkr)

VA: Intäkterna ökar då mer intern tid läggs på investeringsprojekt i takt med ökande investeringsvolym.

Entreprenadkostnader minskar med 40 mnkr (varav VA -1 mnkr och Avfall +41 mnkr)

VA: Upprustningskostnaderna i avloppsverksamheten ökar med 8 mnkr till följd av den förlängda tidplanen för SFA-projektet och den senarelagda nedläggningen av Bromma, medan andra kostnader inom bolaget minskar.

Avfall: Under 2017 belastades Avfall med högre kostnader för interimsavtal på grund av den överklagade upphandlingen. Med de nya upphandlade avtalen sjunker entreprenadkostnaderna med 46 mnkr under 2018. Kostnaderna för återvinningscentralerna ökar med 5 mnkr på grund av nytt avtal för grovavfall samt genom att de mini-ÅVC:er som togs i drift under våren 2017 under 2018 medför en helårskostnad.

Energikostnader minskar med 1 mnkr (varav VA 1 mnkr och Avfall 0 mnkr)

Energikostnaderna förändras endast marginellt mellan åren.

Skadeståndskostnader är oförändrade

Ingen förändrad riskbedömning av skadeståndskostnaderna mellan åren.

Personalkostnader ökar med 46 mnkr (varav VA 43 mnkr och Avfall 3 mnkr)

VA: Personalkostnaderna är i linje med den strategiska flerårsplanen för 2018 men ökar jämfört med 2017 på grund av att vakanta tjänster inte har kunnat tillsättas i den takt som varit planerad. Anställningarna är främst ersättningsrekryteringar, men även några planerade nyrekryteringar relaterade till ökat resursbehov för att hantera investeringsprojekt. Av den totala personalkostnaden aktiveras c:a 20% i bolagets investeringsprojekt. Kostnaderna för inhyrd personal som redovisas under övriga externa kostnader minskar med 6 mnkr.

Övriga externa kostnader ökar med 12 mnkr (varav VA 9 mnkr och Avfall 3 mnkr)

VA: Övriga driftkostnader ökar med 19 mnkr inom avloppsverksamheten, vilket dels beror på ett ökat kemikaliebehov under ombyggnation SFA och dels på underhåll av anläggningarna i Bromma och Henriksdal. Konsultkostnaderna ökar med 12 mnkr under 2018 för att i linje med ägardirektiven arbeta med åtgärder såsom god vattenstatus, provtagning av dagvatten och att delta i planeringen för ett växande Stockholm. Kostnaderna för inhyrd personal minskar med 6 mnkr som en följd av rekryteringen av egen personal. Överföringen av Samlingskartan till Trafikkontoret innebär en kostnadsminskning om 5 mnkr. I utfallet för 2017 ingår kostnadsförda investeringar som inte har någon motsvarighet i budget 2018 (främst ledningsbyggnation i Hörningsnäs) vilket ger en kostnadsminskning om 12,5 mnkr.

Avfall: Kommunikationsinsatser under 2018 för matavfall och farligt avfall ökar kostnaderna med 2 mnkr jämfört med 2017.

Avskrivningar minskar med 54 mnkr (varav VA 52,5 mnkr och Avfall 1 mnkr)

VA: Under 2017 påverkades avskrivningarna av utrangeringskostnader om 68 mnkr för fastigheten på Torsgatan.

Finansnetto minskar med 546 mnkr (varav VA 545 mnkr och Avfall 1 mnkr)

VA: I prognosen för 2017 är finansnettot påverkat med 538 mnkr för reavinsten för försäljningen av Torsgatan. Räntekostnaden ökar med 10 mnkr i budget 2018. Orsaken är att bolagets skuld ökar till följd av den stora investeringstakten. Räntenivån i budget minskar med 0,03 procentenheter.

Stora projekt och investeringar

För 2018 bedöms investeringsutrymmet till 2307 mnkr, varav Stockholms Framtida Avloppsrening uppgår till 574 mnkr. Organisatoriskt fördelar sig investeringsbudget enligt följande:

(mnkr)	Budget 2018	Flerårsplan 2018	Prognos P2 2017	Utfall 2016
Vattenproduktion	201	233	123	130
Ledningsnät - befintligt nät	400	603	336	253
Avloppsreningsverk	306	286	170	58
Övriga investeringar	23	5	22	8
Uppdragsinvesteringar	44	57	26	50
Avfallsverksamheten	61	379	33	25
Summa exkl EXPL och SFA	1 034	1 563	710	525
Ledningsnät - exploateringsområden	698	641	599	540
SFA	574	948	317	322
<i>varav kapitaliserad ränta</i>	26	42		
Total	2 307	3 152	1 626	1 386

Den totala investeringsbudgeten är en rambudget för koncernens totala investeringsvolym under räkenskapsåret. Förändringar och omprioriteringar mellan de organisatoriska enheterna och mellan projekten behandlas i koncernens investeringsråd. Innan investering påbörjas godkänns projektbudget av VD eller styrelse.

Genomförandeprojekt över 300 mnkr (Genomförandebeslut)

Stockholms Framtida Avloppsrening

I februari 2014 fattade styrelsen genomförandebeslut för projektet Stockholms Framtida Avloppsrening med en investeringsram om 5939 mnkr, och den 26 maj 2014 beslutade kommunfullmäktige om genomförande av projektet.

Genomförandebeslutet fattades i ett tidigt skede och i en nulägesrapport till styrelsen redovisades i december 2015 ökad omfattning och komplexitet samt bedömning om ökade behov av reserver i projektet. Enligt rapporten beräknas projektet vara slutfört år 2026 att jämföra med ursprungsplanen där slutförande beräknades till 2020.

Reviderad budget och tidplan beslutades av styrelsen i december 2016, och av kommunfullmäktige i april 2017. Reviderad budget för genomförande är 9172 mnkr inklusive aktiverade räntekostnader under byggtiden i prisnivå 2016-09.

I budget för 2018 beräknas investeringsutgiften till 574 varav kapitaliserad ränta 26 mnkr. Projektet lånefinansieras och räntekostnaden under byggtiden kommer att inkluderas i anskaffningsvärdet i enlighet med Årsredovisningslagen (ÅRL) 4 kap. 3§ fjärde stycket: ”Ränta på kapital som har lånats för att finansiera tillverkningen av en tillgång får räknas in i anskaffningsvärdet till den del räntan hänför sig till tillverkningsperioden.”

Tillståndsansökan lämnades till mark- och miljödomstolen i juli 2015, och huvudförhandlingen avslutades i september 2017. Tillstånd inväntas för att starta arbetet med

tunneln från Bromma, utbyggnaden av anläggningen i Sickla och fortsatt utbyggnad i Henriksdal för ökad kapacitet.

Inom gällande tillstånd pågår ombyggnationen av första etappen i Henriksdal. Dessa arbeten omfattar nödvändiga uppgraderingar av det biologiska reningssteget och slamhanteringen. För närvarande pågår förberedande arbeten och projektering tillsammans med biomembranleverantören General Electric (GE) och entreprenören PURAC. Detaljprojektering sker i samarbete med GE.

Projektets externa kommunikation har medfört ökad kunskap om projektet i de påverkade områdena och enligt de undersökningar som gjorts finns det en marginellt ökad acceptans hos berörda.

Slussen

Totalt är 400 mnkr beslutad utgift för ny- och omläggning av VA-ledningar och tillhörande anläggningar för hela projekt Slussen. Gällande budget beslutades av styrelsen i december 2010. Till och med september 2017 har 177 mnkr upparbetats och 50 mnkr är budgeterade för 2018.

I dagsläget pågår en stor mängd rivnings- och grundläggningsarbeten inom projektet. De befintliga konstruktionerna rivs för att lämna plats åt de nya konstruktionerna samt för en provisorisk bro mellan Södermalmstorg och Munkbron. Sprängningsarbeten kommer att pågå periodvis under hela året i den södra delen av Katarinavägen. Under 2019 planeras Katarinavägen att öppna för bil- och busstrafik igen, och då är även den nya huvudbron på plats. Även arbeten med kajerna längs Munkbron och Stadsgårdsleden pågår. På Stadsgårdsleden har arbetet med att anlägga en temporär bussterminal påbörjats och terminalen kommer att användas under byggtiden för den nya permanenta bussterminalen i berg.

Höga krav ställs fortsättningsvis på Stockholm Vatten och Avfalls projektgrupp inom Slussens olika delar med fokus på detaljprojektering, granskning, avtalsarbete, genomförandeplanering och byggfas av de nya anläggningarna mm. Byggnationen av tryckspillkylvert och dagvattenmagasin på Stadsgården samt omläggning av dag- och bräddledning Franska Bukten pågår liksom förberedande arbeten för stigarschakten som skall ansluta till ny gångbar kylvert mellan Gamla Stan och Södermalm inklusive nya huvudvattenledningar och ventilkammare. I övrigt ligger prioriteringen på att planera och projektera anpassningen av befintlig pumpstation Röntmästartrappan till den nya huvudbron samt fortsatt detaljprojektering av ny huvudavloppstunnel och dess inkopplingar till befintlig tunnel, ny pumpstation och sjöförlagda huvudavloppsledningar med tillhörande anordningar. Avtal skall tecknas för kvarstående entreprenader och det arbetet förtlöper som planerat.

Stockholm Vatten och Avfall har ej rådighet över tidpunkt eller omfattning för dessa projekt eftersom Stadens tidplan styrs av de beslut och domar som erhållits.

Hagastaden

Projektbudget uppgår till 401,7 mnkr enligt styrelsebeslut fattat i oktober 2014. Till och med september 2017 har 211 mnkr upparbetats, och budget för 2018 är 25 mnkr.

Hagastaden är ett exploateringsprojekt som drivs av Exploateringskontoret.

Hagastaden kommer bli en levande innerstadsdel med 6 000 bostäder och 14 000 nya arbetsplatser inom Stockholms Stad. Området kommer på ett naturligt sätt att utvidga innerstaden och samtidigt knyta samman Stockholm och Solna. Stockholm Vatten och Avfall jobbar i nära samarbete med Solna Vatten för de områden kring Hagastaden som ligger nära kommungränsen.

För Stockholm Vatten och Avfalls del innebär projektet utbyggnad av befintligt VA-system i området Norra Station då det nuvarande systemet inte är tillräckligt för att försörja den kommande exploateringen inom hela Hagastaden, inklusive byggnation av två tryckstegringsstationer. Dessutom byggs en större renings- och fördröjningsanläggning för dagvatten som kommer att förläggas inom detaljplan 2. Projektet är uppdelat i tre detaljplaner och beräknas i sin helhet vara klart till år 2025.

Norra Djurgårdsstaden – Norra delarna

Styrelsen beslutade i oktober 2015 att investera 350 mnkr inom Norra Djurgårdsstaden, Norra delarna. Till och med september 2017 har 164 mnkr upparbetats och 37 mnkr är budgeterade för 2018.

Stockholms Stad har beslutat att exploatera området kring Hjorthagen, Värtan och Frihamnen. Det totala området, Norra Djurgårdsstaden, uppgår till 236 hektar och ingår i stadens satsning på en miljöprofilerad stadsdel. Inom Norra Djurgårdsstaden planeras det för 12 000 nya bostäder, 35 000 arbetsplatser samt utbyggnad av spårväg och hamnverksamhet vid Värta- och Frihamnen. Första inflyttningen för Norra Djurgårdsstaden skedde år 2012 i området Norra invid Husarviken. För den sista etappen, Frihamnen, beräknas byggstart ske år 2025 med sluttid år 2030. Stadens totala investeringar i Hjorthagen, Värtan och Frihamnen är c:a 20 miljarder kronor och av dessa går c:a 2 miljarder till satsningar på infrastruktur som gator, ledningar och parker. Stockholm Vatten och Avfall har medverkat vid flertalet utrednings- och planeringsaktiviteter för övergripande VA-frågor och arbetar nu med att förstärka och bygga ut VA-systemet i området för att säkerställa inför kommande bebyggelse.

Aktuellt område, Norra Djurgårdsstaden – Norra Delarna, består av området norr om Lidingövägen vid Husarviken. Mer än halva området är nu byggt, och det återstår att bygga de östra delarna närmast Lidingöbron (östra delen av Gasverksområdet och Kolkajen-Ropsten). Ledningssystemet är konstruerat med ett antal pumpstationer som pumpar spillvattnet till befintligt ledningsnät i Lidingövägen/Tegeluddsvägen och vidare mot Loudden och Henriksdals reningsverk. Kapacitetshöjande åtgärder på det befintliga ledningsnätet planeras för att klara tillkommande flöden. Vattenförsörjningen sker via förstärkning av det lokala nätet och från Ugglevikens reservoar. Avrinningen av dagvatten från området kommer att ledas via ledningar till Husarviken och Lilla Värtan.

Högdalens sorterings- och matavfallsanläggning

Kommunfullmäktige beslutade hösten 2016 om genomförandebeslut på totalt 805 mnkr. Till och med september 2017 har 18 mnkr upparbetats, och 41 mnkr budgeteras för 2018.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat att ambitionsnivån för insamling av matavfall ska höjas. Syftet med separat insamling av matavfall är att matavfallet tas om hand på ett sådant sätt att både näringen och energin i avfallet kan utnyttjas. För att nå målet för insamling och omhändertagande av matavfall krävs att Stockholm utökar sin avfallshantering med en ny avfallsanläggning med kapacitet att klara av de planerade volymerna.

Stockholm Vatten och Avfall avser därför att uppföra en anläggning för mottagning, sortering och omlastning av hushållsavfall i anslutning till Högdalenverket. Avfallet sorteras och de olika fraktionerna transporteras sedan för återvinning på annan plats. Utsorterat restavfall kan gå till förbränning exempelvis i Fortum Värmes intilliggande kraftvärmeverk där det obehandlade hushållsavfallet förbränns idag. Insamlat matavfall transporteras till befintlig rötningsanläggning på annan plats för utvinning av biogas och produktion av biogödsel. Den nya anläggningen utformas även för att kunna sortera ut två andra återvinningsfraktioner utöver rest- och matavfall. De övriga fraktionerna kommer att transporteras till annan plats för adekvat återvinning.

Då förutsättningarna för anläggningens sorteringsteknik ändrats markant sedan genomförandebeslutet 2016 kommer projektet att gå upp med ett reviderat genomförandebeslut till styrelsen i december 2017.

Planeringsprojekt över 300 mnkr

Mässtunneln

Projektets mål och syfte är att avlasta befintligt avloppssystem inom Älvsjö-Örby så att området kan bebyggas utan risk för källaröversvämningar i VA-systemet nedströms. Mässtunneln ersätter även SFA:s tidigare planerade grentunnel genom Årsta för att avlasta en bräddpunkt i Bägersta byväg. Mässtunneln ska dessutom avlasta kända hydrauliska flaskhalsar i ledningssystemet.

I detta tidiga skede är projektet kalkylerat till 512 mnkr. Hösten 2016 fattade styrelsen beslut om 20 mnkr avseende systemhandling och beräknad tidpunkt för genomförandebeslut av styrelsen och kommunfullmäktige är under första halvåret 2020.

Projekt kommer att ha samråd med allmänheten i november 2017 och leverera systemhandling vid årsskiftet 2017/2018. Detaljprojektering och framtagning av förfrågningsunderlag kommer genomföras under 2018. Tillståndsansökan är planerad att lämnas till Mark- och Miljödomstolen under våren 2018. Arbeta med ändring av detaljplaner pågår. Lagakraft-vunna detaljplaner planeras till sommaren 2019 och erhållen ledningsrätt till hösten 2019.

Till och med september 2017 har 9 mnkr upparbetas, och budget 2018 är 20 mnkr.

Lövö – renovering/ombyggnad av 1933 års filterbyggnad

Lövö Vattenverk står för 40% av Stockholm Vatten och Avfalls totala producerade mängd dricksvatten. Vattenverket byggdes i början av 30-talet och byggdes på 50-talet ut för att klara den ökade efterfrågan på dricksvatten. En viktig del i reningsprocessen är snabbfiltreringen som görs i backspolningsbara sandfilter. Snabbfiltreringen sker vid Lovöverket i tre snabbfilterhallar som vardera innehåller 16 filterbassänger. 1933 års filterhall är den äldsta av hallarna.

Filterhallen har befunnits vara i mycket dåligt skick framför allt när det gäller snabbfilterbassängerna, bjälklag och andra bärande byggnadsdelar. Samtidigt har byggnadens grund, och de bassänger som ligger i våningsplanet under snabbfiltren befunnits vara i gott skick och värda att bevara. Bolaget avser därför att riva befintliga snabbfilterbassänger och dåliga bjälklag samt bygga upp nya snabbfilter på samma grund som de gamla.

De nya filterbassängerna skall anpassas så att de senare kan konverteras till kolfilter. Därmed blir det möjligt att öka produktionskapaciteten på Lovöverket. Denna konvertering kan dock inte ske förrän den intilliggande 1938 års filterhall också har renoverats. I samband med renoveringen avser bolaget även att byta ut de markledningar som matar 1933 och 1938 års filterhallar.

Detta projekt kommer därmed att bidra till att nuvarande snabbfilterkapacitet säkras för lång tid framåt och samtidigt utgöra en förutsättning för den kapacitetsökning som kommer att krävas under de närmsta åren.

Inriktningsbeslut om 17,7 mnkr fattades av styrelsen november 2017. Indikativ totalprognos för projektet beräknas till 154 mnkr. Beräknad tidpunkt för genomförandebeslut av styrelsen är under våren 2019.